

Kalataloussäätiön monistettuja julkaisuja n:o 32.

Tapani Sormunen

LISÄLAUSUNTO JÄTEVESIEN JOHTAMISTA
KYMIJOKEEN KOSKEVIA KATSELMUSTOIMI-
TUKSIA VARTEN

Kalataloussäätiö 31.7.1969

Sisällys

	Sivu
I. VESILAIN ERÄIDEN SÄÄNNÖSTEN TULKINTA	1
1. VL 10:24 ²	1
2. VL 10:25 ¹	2
3. VL 11:13	2
4. Vesiensuojelumaksu	3
5. Korvaukset ja ennakkokorvaukset	4
II. AHVENKOSKEN HAARAN EDUSTALLA OLEVAN MERIALUEEN SAALIS- KAPASITEETIN HEIKKENEMINEN, KORVAUSKYSYMYKSET JA KALA- KANTOJEN HOITO	5
1. Haitta-alueet sekä haitan laatu ja sen ositus	5
2. Saaliskapasiteetin heikkeneminen	6
a. Kilohintojen muutokset	7
b. Arvio saaliskapasiteetin heikkenemisestä	7
3. Korvaukset	7
4. Kalakantojen hoito	8
5. Yhdistelmä	8
III. VELVOITTEIDEN PERIAATTEET	9

I. VESILAIN ERÄIDEN SÄÄNNÖSTEN TULKINTA.

Jätevesien aiheuttamien kalataloudellisten vahinkojen, haittojen ja muiden edunmenetysten kompensoiminen kalakannan hoitotoimenpitein näyttää muodostuneen vesilain säännösten tulkinnan osalta vaikeaksi kysymykseksi. Koska vesiensuojelumaksua ei Kymijoen jätevesiä koskevissa katselmustoimituksissa esitetyn aineiston mukaan ilmeisesti voida määrätä niin suureksi, että sen turvin voitaisiin huolehtia sekä kalakantojen hoidosta että tarvittavasta tutkimuksesta, esitän seuraavassa maallikon käsitykseni vesilain ao. säännösten tulkintamahdollisuuksista sekä vahinkojen korvaamisperusteista.

1. VL 10:24².

Käsitykseni mukaan otsikossa mainittua momenttia olisi voitava käyttää jätevesikysymysten yhteydessä pääsääntönä kalakantojen säilyttämistä koskevaa velvoitetta annettaessa. "Muuna toimenpiteenä vahingon ja haitan vähentämiseksi" tulee aina kysymykseen kalakantojen hoito, jos tällä voidaan saavuttaa tarkoituksenmukaisia tuloksia ja jos kalataloudellisten menetysten estymiseen johtavia teknisiä toimenpiteitä ei voida toteuttaa tai niiden riittävän tehokasta suorittamista ei muuten katsota voitavan vaatia.

Sikäli kuin tällainen lain tulkinta on mahdollinen, jätevesien aiheuttamien kalataloudellisten menetysten kompensoiminen olisi mahdollista toteuttaa samoin periaattein kuin esim. vesivoimalaitosten rakentamisen ja järvisäännöstelyn yhteydessä: Kalakantojen hoidon tehokkuus olisi määrättävissä hoitotarpeen mukaan, kuten se voidaan määrätä muissa kuin jätevesitapauksissa; mm. "riittävän runsaana istuttamisena" (VL 12:11¹). Lisäksi tämä tulkinta tekisi mahdolliseksi ottaa hoidon kohteeksi koko vahinkoalueen (VL 12:11¹), mikä Kymijoen asiassa olisi merikalakantojen hoidon organisoimiseksi välttämätöntä.

Edellä esitettyjä keskeisiä kalakantojen säilyttämisperiaatteita ei ilmeisesti voida toteuttaa, jos kalakantojen hoito on määrättävä yksinomaan vesiensuojelumaksulla rahoitettavaksi. Jos säännökset on pakko tulkita siten, että vesiensuojelumaksu on ainoa mahdollinen kalakantojen hoitovelvoite, vesilakia on tältä osin pidettävä siinä määrin epätyytyttävänä, että sen pikainen muuttaminen olisi välttämätöntä.

2. VL 10:25¹.

Otsikossa mainittu momentti täydentää edellä kohdassa 1 selostettua tulkintaa siten, että kalanhoitovelvoite voidaan määrätä - jos tämä tulkinta on oikea - annetun luvan tai aikaisemman määräyksen estämättä. Siten jätevesikysymyksissä voitaisiin noudattaa samaa periaatetta kuin esim. voimalaitosten ja järvisäännöstelyn aiheuttamien kalastusmenetyksen kompensoimisessa (VL 2:27; "vahingollinen seuraus, jota lupaa myönnettäessä ei ole edellytetty" sekä "edunmenetyksen kärsineen" eli "haittaa kärsivän" oikeus hakemuksen jättämiseen). Ainoa tärkeä ero olisi se, että jätevesikysymyksissä ei noudatettaisi VL 2:27² tarkoittamaa 10 vuoden määräaika. Tämä käytäntö - vanhenemisaikaa koskevan säännöksen puuttuminen - olisi tarkoituksenmukainen jo siitäkin syystä, että vesistön pilaantuminen edistyy aluksi yleensä hitaasti, kunnes lopulta joudutaan nopeiden pilaantumisprosessien tapahtumisvaiheeseen. Mainittu käytäntö olisi välttämätön myös siksi, että vanhat ja uudet jätevesiä vesistöön johtavat laitokset aiheuttavat vähitellen vesistön pilaantumisen pitemmälle kuin ainakaan vanhojen likaaajien toimilupia myönnettäessä on voitu edellyttää.

3. VL 11:13.

Otsikossa mainitun pykälän osalta sanotaan vesilain perusteluissa mm. seuraavaa: "Kun on pyrittävä siihen, että vahinkojen ja haittojen syntymistä mahdollisuuksiensa mukaan ennakolta estetään tai rajoitetaan, ---". Tämä on käsitykseni mukaan vesilain keskeinen kalakantojen hoidon ajoittamista eli samalla hoidon aloittamisajankohtaa ja tehoa koskeva periaate. Tätä periaatetta olisi noudatettava uusien hankkeiden lisäksi myös vanhojen laitosten osalta siten, että hoitotoimenpiteet määrättäisiin aloitettaviksi niin pian kuin se käytännössä on mahdollista. Sellainen Kymijoen katselmustoimitusten yhteydessä eräänä velvoitevaatimuksena jätetty esitys, että nyt ryhdyttäisiin laatimaan suunnitelmaa kalakantojen hoitoa varten ryhtymättä kuitenkaan samalla tehokkaisiin hoitotoimiin, on mielestäni vesilain em. ajoittamisperiaatteen vastainen. Se suunnitelma, jonka toteuttamisella hoito voidaan aloittaa heti, ja jonka antamien kokemusten mukaan hoito-ohjelmia voidaan edelleen kehittää, on jo olemassa (allekirjoittaneen lausunto 22.10.1968, siv. 34-40 sekä tämän lausunnon kohta II 4.). Ei ole mahdollisuuksia suunnitella kalakantojen hoitoa tässä vaiheessa pitemmälle, ennenkuin laajamittaisen hoidon tuloksia on käytettävissä.

VL 11:13 täydentää edellä kohdissa 1 ja 2 esitettyjä periaatteita. Se voitaneen tulkita myös siten, että kalataloudellisten menetysten eliminoimiseksi tai pienentämiseksi tarkoitettut toimenpiteet - mm. kalanistutukset - voidaan jo tämän pykälän perusteella määrätä velvoitteeksi. Samalla tässä lainkohdassa määritellään yleisen edun ja yksityisen edun väliset suhteet erinäisiä tapauksia varten: Haitan estämisen aiheuttamat kustannukset saavat olla suuremmat kuin vastaava korvaus, mutta niiden kustannukset eivät saa "suhteettomasti ylittää vahingosta suoritettavan rahakorvauksen määrää".

4. Vesiensuojelumaksu.

Vesiensuojelumaksu (VL 10:27) kalakantojen hoidon ainoana velvoitteena ei sovellu yleisesti käytettäväksi. Sen suuruutta ei voida yleensä määrätä esim. kalastusvahinkojen (kalanhoitotoimin kompensoitavissa olevan osan) suuruuden mukaan. Periaate, että kalakantojen hoidon teho riippuisi siitä hyödyistä, minkä hakija saavuttaa, kun hänen ei tarvitse täysin puhdistaa jätevesiään, olisi jyrkkä poikkeus vesilain yleisistä kompensatioperiaatteista. Samoin olisi yleisen oikeustajun vastaista, jos vain viranomaisella olisi mahdollisuus esittää kalakantojen hoitoa koskeva virallinen vaatimus (VL 10:27^h). Jos viranomaiselta jää tämä vaatimus tekemättä tai se tehdään väärin perustein, vahingon kärsii sekä yksityinen että yleinen kalastusetu.

Sensijaan on varsin tarkoituksenmukaista, että velvoitteeksi määrättyä vesiensuojelumaksua voitaisiin sen käyttösuunnitelmaa muuttamalla käyttää heti tarpeen ilmetessä esim. äkillisten katastrofien (mm. poikkeuksellisen kalatuhon) vaikutusten kompensoimiseen kalaistutuksin tai muin toimenpitein, taikka väliaikaisena rahoituksena kalanhoitotoimien nopeuttamiseksi. Näin kompensatiotoimenpiteiden ajoittamisperiaatetta voitaisiin noudattaa tarkoituksenmukaisesti; toinen vaihtoehto olisi pitkällinen oikeudenkäynti valitusmenettelyineen eli käytännössä vahingon kompensoimisen viivästyminen vuosikaupalla.

Jos vesiensuojelumaksu on todella ainoa mahdollinen kalanhoitovelvoite, voidaan jo tässä vaiheessa pitää selvänä, että Kymijoen ja joen suualueen kalataloudellinen kompensatio ei tule tarkoituksenmukaisesti toteutetuksi.

Kymijoen jätevesivahinkojen merellisen vaikutusalueen laajuus edellyttää jo pelkästään rakentamattoman Langinkosken haaran vaelluspoikasten luonnontilaisen tuotantopotentiaalin perusteella suhteellisen tehokkaita vaelluskalaistutuksia. Jos näitä ei päästä toteuttamaan, jätevesivahinkojen kalataloudellisen vaikutusalueen hoito jää suorittamatta. On otettava huomioon, että esim. lohen vaellusalue on Suomenlahti ja Itämeri sekä siialla vastaavasti koko Suomenlahti.

5. Korvaukset ja ennakkokorvaukset.

Maallikkona omaksumani käsityksen mukaan VL 16:5³ ja VL 18:3² eivät ole esteenä sille, että vesioikeus antaisi VL 16:24² tarkoittamat päätökset ennakkokorvausten määräämisestä ja asian käsittelyn jatkamisesta kalastuskorvausta koskevilta osin siihen saakka, kunnes velvoitteeksi määrättävän vesiensuojelumaksun turvin suoritettavat tutkimukset ovat valmistuneet ja yksityiskohtaiset vahinkoarviot on tutkimustulosten perusteella laadittu. Vahinkojen tarkkaan määrittämiseen tarvittavan aineiston puuttuminen on jo yksinäänkin tekijä, joka viivästyttävän vaikutuksensa (VL 16:24²) lisäksi selvästi edellyttää, että ennakkokorvaukset olisi "erityisistä syistä" (VL 11:10) maksettava vuosittain. Maksajan etu olisi turvattu VL 11:21 mukaan. Vahingonkärsijän edun turvaamiseksi olisi välttämätöntä, että he saisivat käytettäväkseen suoritettavien tutkimusten tulokset. Tämä olisi välttämätöntä lisäksi VL 11:8 edellyttämien korvaushakemusten laatimista varten, jos tällaisia hakemuksia esitetään. Yksityishenkilöiden on yleensä mahdotonta ainakaan ilman suhteettoman suuria kuluja hankkia pitävää näyttöä kalastusvahingoistaan.

Kun Kymijoelta ja sen suuhaarojen edustalta ei ole olemassa riittävästi varsinaisen vahinkoarvion laatimista varten tarvittavaa aineistoa, esitin lausunnossani (22.10.1968) ennakkokorvauksen maksamisen perusteeksi puolet saaliskapasiteetin arvon arvioidusta pienenemisestä. Kun tätä periaatetta on vastustettu eräiden hakijain vastineissa, pidän tarpeellisena huomauttaa, että laatimassani arviossa ei ole lainkaan otettu huomioon vesialueen virkistyskalastusarvoa, joka Kymijoen tapauksessa olisi varsin korkea. Myös tältä osin asiaa olisi selvitettävä. Luonnontilaisen saaliskapasiteetin suuruudesta esittämäni arviot olin tarkoituksellisesti laatinut siksi alhaisiksi, että niitä ei perustellusti voitaisi väittää liian suuriksi. Sen tietämyksen perusteella, mikä jokien ja rannikkoalueiden saaliskapasiteetin suuruudesta nykyisin on käytettävissä katson, että tois-

taiseksi ei voida mennä ainakaan esittämiäni pienempiin arvioihin. Varsinaisen "täyttää arvoa vastaavan korvauksen" arvioimista varten olisi välttämättä suoritettava lisätutkimuksia.

Maallikkona olen tulkinnut korvauksia koskevat vesilain säännökset siten, että vahingoista olisi toimilupaa koskevassa päätöksessä määrättävä maksettavaksi korvaukset tai, jos lopullisten korvausten määräämiseen ei ole riittävästi näyttöä tai tämä saadaan vasta myöhemmin, olisi vastaavasti määrättävä ennakkokorvaukset. Kun on varsin yleistä, että kalastusvahingot eivät tule selvitetyksi vielä katselmustoimituksen yhteydessäkään, olisi - myös useiden hankkeiden toteuttamisen kiireellisyyden huomioon ottaen - tarkoituksenmukaista, että vesioikeus voisi noudattaa VL 16:24:ssä esitettyä periaatetta siitä riippumatta, onko katselmustoimitus jaettu kaksivaiheiseksi vai eikö.

II. AHVENKOSKEN HAARAN EDUSTALLA OLEVAN MERIALUEEN SAALISKAPASITEETIN HEIKKENE- MINEN, KORVAUSKYSYMYKSET JA KALAKANTOJEN HOITO.

Aikaisemmassa lausunnossa (22.10.1968) Ahvenkosken edustalle määritettiin 1'200 ha laajuinen alue, millä vuotuisen luonnontilaisen saaliskapasiteetin (100 kg/ha = 130 mk/ha) arvioitiin jätevesien vuoksi heikentyneen 20 kg:lla/ha eli 54 mk:lla/ha. Kun katselmustoimituksessa on tullut ilmi seikkoja, jotka osoittavat jättehaitan esiintyvän myös em. alueen ulkopuolella, seuraavassa esitetään lisäyksenä aikaisemmin esitettyyn vahinkoarvio, korvausperusteet ja kalakannan hoitotarve Ahvenkosken edustalla Svartholman salmeen saakka. Myös tämä arvio on väliaikainen, ja sen tarkistaminen edellyttää tutkimusten suorittamista talvella, keväällä, kesällä ja syksyllä.

1. Haitta-alueet sekä haitan laatu ja sen ositus.

Kartalle merkityillä haitta-alueilla A, B ja C esiintyy sekä veden laadun että kiintoaineksen aiheuttamia haittoja. Kiintoaineksen aiheuttamat haitat vaikuttavat alueen A pohjoispäässä ja alueen B itäpäässä pohjaa eristävästi sekä aiheuttavat pyydysten likaantumisen vuoksi saaliin pienenemistä ja kalastuksen työmenekin kasvua.

Alueella A (1'200 ha) haitan aiheuttajana esiintyvät Kymijokeen laskettavat ja edelleen Pernoon- ja Ahvenkosken haarojen kautta purkautuvat jätevedet. Alueella B (1'400 ha) haitan arvioidaan jakautuvan siten, että idästä Kirkkosalmen kautta purkautuvassa vedessä oleva Ab Stockforsin laskema jäte aiheuttaa 30 % alueen B kokonaishaitasta ja että Ahvenkosken haarasta purkautuva sekä Pyhtään haaraa myöten mereen purkautuvat muiden kuin Ab Stockforsin laskemat jätevedet aiheuttavat yhteensä 70 % alueen B kokonaishaitasta.

Alueella C (2'500 ha) kokonaishaitan arvioidaan jakautuvan siten, että 10 % aiheutuu Ab Stockforsin jätevesistä ja yhteensä 90 % Pyhtään ja Ahvenkosken haarojen kautta purkautuvista muista jätevesistä.

2. Saaliskapasiteetin heikkeneminen.

Käytettävissä ei ole sellaista kalataloudellista tutkimusaineistoa, jonka avulla nyt käsiteltävänä olevan alueen saaliskapasiteetin heikkeneminen tai pyyntikustannusten suureneminen olisi pitävästi arvioitavissa. Siten seuraavassa esitetävä vahinkoarvio sekä kalakantojen hoitotarpeen määrittäminen on suoritettava summittaisesti sillä tarkkuudella kuin ennakkokorvauksen ja -kompensaation periaatteita soveltaen on mahdollista ennen tarkempien tutkimusten suorittamista. Aluetta A koskevat arviot esitetään samoina kuin aikaisemmassa lausunnossa (22.10.1968, Ahvenkosken edusta 1'200 ha).

Vahinkoarvio koskee ko. alueiden nykyistä kalaston koostumusta eli tilannetta, jonka vallitessa Kymijoen läntisten suuhaarojen merilohi ja -taimenkannat ovat tuhoutuneet, mutta entisistä vaelluskaloista esiintyy vielä heikko, velvoitteena suoritettavin poikasistutuksin ylläpidetty vaellussiikakanta.

Alueella A pidetään koko saaliskapasiteetin edellyttämän kalaston luonnontilaa vastaavana bruttohintana 2,20 mk/kg, luonnontilaa vastaavana nettohintana (60 %) 1,30 mk/kg sekä nykyisenä bruttohintana 1,90 mk/kg ja nykyisenä nettohintana (50 %) 0,95 mk/kg. Alueiden B ja C vastaavat arvot arvioidaan seuraavasti:

a. Kilohintojen muutokset.

Alue	Luonnontilaa vastaava			Nykyinen		
	bruttohinta mk/kg	netto %	netto mk/kg	bruttohinta mk/kg	netto %	netto mk/kg
A	2,20	60	1,30	1,90	50	0,95
B	2,20	60	1,30	2,10	55	1,15
C	2,20	60	1,30	2,20	55	1,21

b. Arvio saaliskapasiteetin heikkenemisestä.

Alue	Vuosiarvot	Luonnontilainen saaliskapasiteetti	Nykyinen saa- liskapasiteetti	Saaliskapasiteetin heikkene- minen = vuotui- nen vahinko
A	kg/ha	100	80	20
	mk/ha	130:-	76:-	54:-
	kg/1'200 ha	120'000	96'000	24'000
	mk/1'200 ha	156'000:-	91'200:-	64'800:-
B	kg/ha	100	90	10
	mk/ha	130:-	103,50	26,50
	kg/1'400 ha	140'000	126'000	14'000
	mk/1'400 ha	182'000:-	144'900:-	37'100:-
C	kg/ha	100	95	5
	mk/ha	130:-	114,95	15,05
	kg/2'500 ha	250'000	237'500	12'500
	mk/2'500 ha	325'000:-	287'375:-	37'625:-

3. Korvaukset.

Käyttämällä samaa periaatetta kuin aikaisemmassa lausunnossa (22.10.1968), että toistaiseksi eli kunnes asia tutkimuksin selvitetään, korvauksena maksetaan vuosittain 50 % saaliskapasiteetin arvioidusta heikkenemisestä, edellä esitetyin perustein päädytään seuraaviin korvausarvioihin:

Alue	Muiden likaajien osuus	Ab Stockforsin osuus	Vuosikorvaus yht. mk
A mk/ha/v.	27:-		27:-
mk/1'200 ha/v.	32'400:-		32'400:-
B mk/ha/v.	9,275	3,975	13,25
mk/1'400 ha/v.	12'985:-	5'565:-	18'550:-
C mk/ha/v.	6,7725	0,7525	7,525
mk/2'500 ha/v.	16'947:-	1'883:-	18'830:-

4. Kalakantojen hoito.

Kalakantojen hoidossa voidaan ainakin aluksi soveltaa lausunnossa 22.10.1968 (siv. 39) esitettyä ohjelmaa, jonka kustannusarvio oli 16'300 mk vuodessa. Käytännöllä vertailukohteena alueen A saaliskapasiteetin heikkenemistä 24'000 kg:lla vuodessa (1'200 ha), alueille A, B ja C saadaan seuraavat saaliskapasiteetin heikkenemisen perusteella lasketut arviot kalakantojen hoidon vuosikustannuksista:

Alue	Kalakantojen hoidon vuosikustannukset		
	Ab Stockforsin osuus mk	Muiden likaajien osuus mk	Yht. mk/v.
A		16'300:-	16'300:-
B	2'850:-	6'650:-	9'500:-
C	850:-	7'640:-	8'490:-
	3'700:-	30'590:-	34'290:-

5. Yhdistelmä.

Ahvenkosken edustalla olevan merialueen osalta edellä esitetyt arviot lisäävät lausunnossa 22.10.1968 esitettyjä korvaus- ja kalanhoitosummia seuraavasti:

	Alue	Ab Stockforsin osuus mk	Muiden likaajien osuus mk	Yht. mk
Korvaus/v.	B	5'565:-	12'985:-	18'550:-
Korvaus/v.	C	1'883:-	16'947:-	18'830:-
		7'448:-	29'932:-	37'380:-
Kalakantojen hoito/v.	B	2'850:-	6'650:-	9'500:-
Kalakantojen hoito/v.	C	850:-	7'640:-	8'490:-
		3'700:-	14'290:-	17'990:-

III. VELVOITTEIDEN PERIAATTEET.

Sen perusteella, mitä KymiJoella meneillään olevissa katselmustoimituksien yhteydessä on 22.10.1968 jälkeen esitetty, pidän tarkoituksenmukaisena, että - sikäli kuin edellä kohdassa I esittämäni laintulkinta on mahdollinen - kalataloudelliset velvoitteet määrättäisiin toistaiseksi seuraavin perustein jakamalla velvoitteet toimitusmiesten jo esittämällä tavalla hakijain kesken:

1. Kalataloudellisten vahinkojen, haittojen ja muiden edunmenetysten korvaaminen toistaiseksi siten, että kalastusoikeuden omistajille maksetaan (mieluimmin ennakkokorvauksena) vuosittain 50 % saaliskapasiteetin rahallisen arvon arvioidusta vähenemisestä.
2. Kalakantojen hoitovelvoite markkamääräisenä vuosimaksuna siten kuin lausunnossa 22.10.1968 ja Ahvenkosken edustalla olevien alueiden B ja C osalta tässä lausunnossa on esitetty.
3. Vesiensuojelumaksu toimitusmiesten määrittämin perustein käytettäväksi tarvittavaan tutkimustoimintaan, minkä yhteydessä kalakantojen hoitosuunnitelmaa jatkuvasti kehitetään, sekä erityisten syiden vaatiessa myös kalakantojen hoitoon. Lisäksi olisi tarkoituksenmukaista, että kalastusvahinkojen kärsijät saisivat kustannuksitta käytettäväkseen tutkimustulokset sitä mukaa kuin ne valmistuvat julkaisukuntoon.

4. Katselmuksitoimituksen jatkaminen kalataloudellisten korvausten osalta siihen saakka, kunnes vesiensuojelumaksun turvin suoritettavissa tutkimuksissa kalataloudelliset vahingot on saatu riittävän yksityiskohtaisesti selvitettyksi. Vahinkoarvioiden valmistuttua, mihinkä tarvittaneen 4 vuoden pituinen aika, vesioikeus voisi antaa korvauskysymyksistä ja mahdollisesti myös kalakantojen hoitovelvoitteista uudet päätökset.